

Smart & Clean
HELSINKI METROPOLITAN

gaia

Pääkaupunkiseudun Smart & Clean alustat -selvitys Yhteenveto

Gaia Consulting Oy

Mari Hjelt, Susanna Sepponen, Solveig Roschier, Santeri Palomäki

19.10.2017

Sisältö

1. Selvityksen tausta ja toteutus
2. Pääkaupunkiseudun Smart & Clean –alustat
3. Alustojen tavoitteet ja pitkän aikavälin kehittymisen visio
4. Yritykset alustojen hyödyntäjinä
5. Alustojen kehittäminen

Liite 1: Haastatellut

Liite 2: Tapaustutkimusten kuvaukset

1. Selvityksen tausta ja toteutus

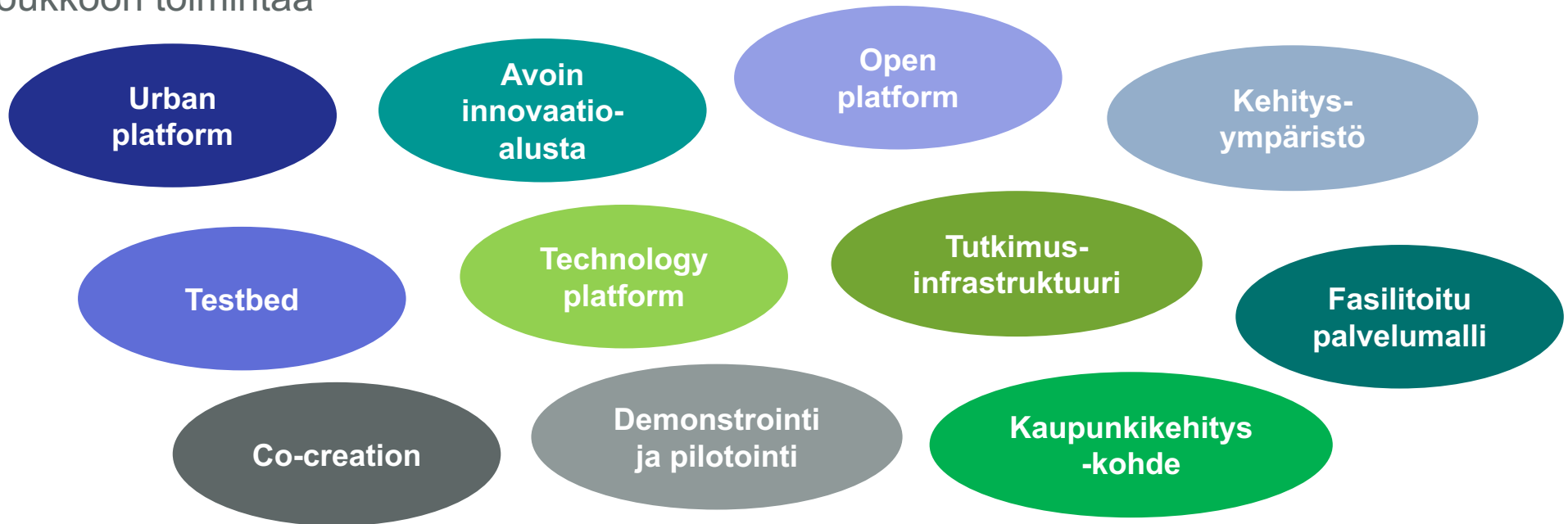
Smart & Clean Säätiö käynnisti kesällä pääkaupunkiseudun ja Lahden S&C alustojen kartoituksen

- **Mitä Smart & Clean alustoja on olemassa?**
 - **Miten yritykset pääsevät niihin mukaan?**
 - **Miten alustoja tulisi kehittää?**
-
- Kartoitustyön toteutti Gaia Consulting Oy yhdessä Smart & Clean Säätiön kanssa heinä – lokakuu 2017 aikana.
 - Kaupungit ovat olleet mukana alustojen tunnistamisessa
 - Tunnistettu noin 70 ”alustaa”
 - 19 osalta kerättiin tarkemmat kuvaukset ja näkemykset alustojen kehittämistarpeista (haastatellut on listattu liitteessä 1)

Rakkaalla lapsella on monta nimeä

Selvityksessä valittiin käyttöön termi ”alusta” viitaten monimuotoiseen joukkoon toimintaa

Mukana listauksessa Smart & Clean alustoja, jotka

- olemassa olevia ja avoimia yrityksille,
- kaupunkien hallinnoimia tai kaupungilla merkittävä rooli

Alustamaisen toiminnan hyödyt kaupungeille *)

- Toteutetaan pilottiprojekteja ja testataan uusia ratkaisuja kaupungin kehittämiseksi ja kaupunkiyhteisön ongelmien ratkaisemiseksi.
- Synnytetään yhteisiä toimintamalleja, työkaluja ja verkostoja kaupunkien innovaatioympäristöjen toiminnan laadun parantamiseksi.
- Tarjotaan houkutteleva toimintaympäristö kotimaisille ja kansainvälisille yrityksille ja osaajille.
- Tehdään innovatiivisten ratkaisujen hakemisesta luonnollinen osa kaupungin palvelujen päivittäistä järjestämistä ja hankintatoimintaa.
- Vahvistetaan käyttäjälähtöistä yhteiskehittämistä ja kaupunkilaisten osallistumista.
- Alustoja erottaa yksittäisistä testauksista ja kehittämishankkeista tavoite pysyvistä ja laajemmasta toiminnasta sekä selkeät palvelut, toimintamallit ja yhteiskehittäminen.

*) Lähde: <https://6aika.fi/painopisteet/avoimet-innovaatioalustat/>

”Smart & Clean” kohdennettiin säätiön teema-alueille

Maailman houkuttelevin päästötön liikkuminen

Maailman resurssiviisain kaupunkilainen

Vähähiilinen ja älykäs liikenne ja liikkuminen vientikonseptina

Resursseja säästävät, investointeja houkuttelevat ja vientiä tukevat rakentamisen ja asumisen konseptit

Älykäs energia liiketoiminnan mahdollistajana

Materiaalien tehokkaalla kierrolla uutta liiketoimintaa

Pääkaupunki-seudusta globaali kuluttaja-cleantechin keskittymä

Ympäristöpositiivisen rakentamisen edelläkävijä

Maailman älykkäin kaupunkienergia

Maailman johtava kiertotalouskaupunki

Sovitut tarkemmat valintakriteerit ja rajaukset alustojen listaamiseksi

- Alustat rajataan olemassa oleviin pääkaupunkiseudun alustoihin, jotka ovat avoimia yrityksille eli niiden käyttö on yrityksille mahdollista ja ne tarjoavat jollakin tasolla kuvattuja palveluja yrityksille.
- Mukaan otetaan alustat, joiden hallinnoinnissa kaupungilla (tai kaupungin yhtiöillä) on erittäin merkittävä rooli. Tutkimusorganisaatioiden hallinnoimista alustoista otetaan mukaan ne, joiden kehittämisessä kaupungilla on merkittävä rooli ja jotka sijaitseva alueella ja selkeästi tarjoavat yrityksille palveluja (esim. Bioruukki)
- Alustalle on määriteltävissä ja löydettävissä selkeä kontaktipiste tai kanava (esim. portaali), jonka kautta yritys pääsee hyödyntämään alustaa.
- Alustat tarjoavat palveluja liiketoiminnan kehittämiseen ja kaupallistamisvaiheeseen, puhtaasti tutkimus- ja tuotekehitysvaiheen palveluja tarjoavat tutkimusalustat ja –laboratoriot jätetään listalta pois.
- Aluekehityskohteet ovat mukana listalla, jos näille on asetettu S&C tavoite toimia ”alustojen alustana”.
- Yksityisen sektorin palvelutarjoajat/alustat on rajattu pois, mutta esimerkkinä listalla on muutamia S&C fokusoituneita ja julkiskytkentäisiä palveluja tarjoavia tahoja (esim. CLIC Innovation Oy).
- Yritysten omat pilotit ja demonstraatiot on rajattu pois, vaikka ne voivat olla mielenkiintoisia alueen esittelykohteita (esim. St1 geolämpölaitos, Helenin Katri Valan lämpöpumppulaitos).
- Hankkeet ovat mukana, jos ovat käynnissä ja aktiivisia ainakin seuraavat pari vuotta ja täyttävät muut kriteerit.
- Erilaiset kehittämisohjelmat (kaupunkien elinkeino-ohjelmat, kansalliset ohjelmat, EU-ohjelmat jne.) tarjoavat usein yrityksille kanavan alustoille pääsemiseksi, rahoitusmahdollisuuksia ja kehittävät hankkeissaan alustoja. Nämä on pääsääntöisesti jätetty listan ulkopuolelle, mutta muutama ohjelma on mainittu esimerkkinä.

2. Pääkaupunkiseudun Smart & Clean –alustat

Kartoituksen tuloksena listattu n. 70 alustaa

Alustoista useimmat ovat hankkeita tai kaupunkikehityskohteita, joiden puitteissa tapahtuu paljon

Tapaustutkimuksiksi valitut *):

- Aviapolis
- EKOMO Ämmässuon ekoteollisuuskeskus
- Espoon kaupungin Energiatietopalvelu
- Fiksu Kalasatama
- Helsinki 3D
- Helsinki Region Infoshare
- Helsinki Street Lab
- Ison Omenan palvelutori
- Ilmastokatu – Climate Street
- Jätkäsaari Smart Mobility Lab
- Kiertoliike – Päijät-Hämeen kiertotalousmalli ja uudet liiketoimintamahdollisuudet
- Länsimetron kasvukäytävä
- MySmartLife ja Synchronicity
- SenCity
- Stara - Reboot the City
- Tukutori
- Vantaan kaupungin elinkeinopalveluiden kehityshankkeet
- VTT Bioruukki
- Östersundomin bio- ja kiertotalousintegraatti

*) Tapaustutkimuksiksi valittiin edustava otos **erilaisia** alustoja

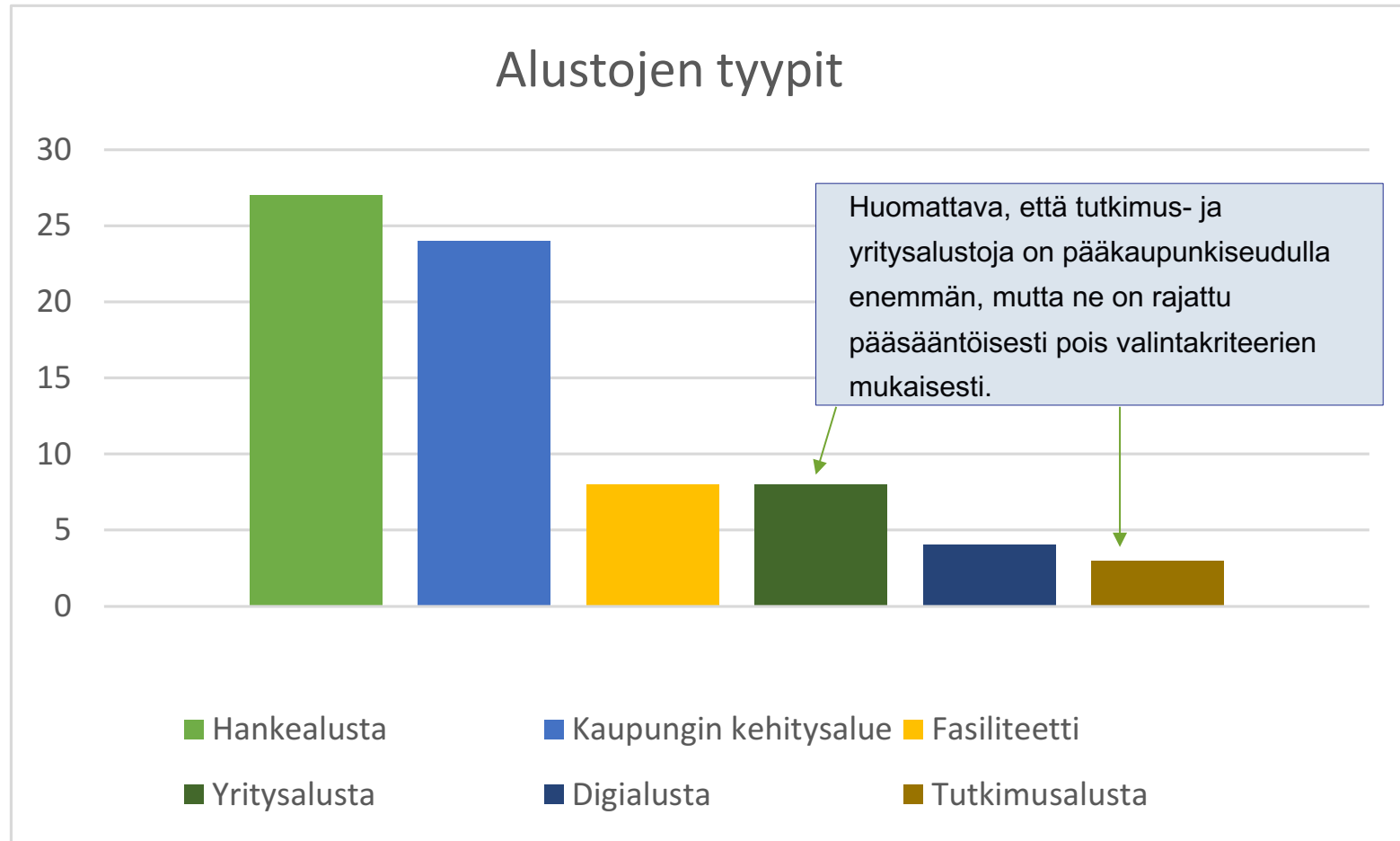
Alustat ryhmiteltiin alustan tyyppin, alustan sijainnin ja Smart & Clean –kohdistumisen mukaisesti

- Alustojen ryhmittelyjä voisi tehdä myös muilla tavoin ja monet alustoista edustavat useampaa tyyppiä. Tyypittelyt ovat suuntaa-antavia.

Alustan tyyppi	Määritelmä
Digialusta	Alusta, joka toimii vain digitaalisessa tilassa
Fasiliteetti	Alusta, joka tarjoaa fyysistä tilaa tai tutkimuslaitteita toiminnalle
Hankealusta	Käynnissä oleva kehityshanke tai eri hankkeista muodostuva kokonaisuus
Kaupungin kehitysalue	Kaupunginosa, jossa kaupunki toteuttaa Smart & Clean kehityshankkeita
Tutkimusalusta	Tutkimusorganisaation tarjoama kehitysalusta (otettiin mukaan ainoastaan jos kaupungilla on tässä selkeä rooli)
Yritysalusta	Yrityksen tarjoama kehitysalusta (otettiin mukaan vain jos kaupungilla on selkeä rooli)

Hankealustat ja kaupungin aluekehityskohteet ovat tyypillisimpiä alustoja

Kaupunkikehityskohteet Smart & Clean alustoina

Askonalue
Aviapolis
Fiksu Kalasatama
Finnoo
Helsingin Tukkuutori
Henna
Hennalan alue
Honkasuo
Jätkäsaari
Kera
Kujalan kiertotalouskeskittymä
Leppävaara: Tehtävä Leppävaarassa -cityplanner
Low Carbon District
Länsimetron kasvu- ja kehityskäytävä
Matinkylä
Niemen alue
Pasila
Puhdas Vallisaari (+Kuninkaansaari)
Radanvarsi
Rantakartanon alue
Suurpelto
Tapiola
Vesijärvi
Viikin ekokylä
Östersundom

- Pääkaupunkiseudulla on iso määrä kaupunkikehityskohteita, jotka kaupungit itse määrittelevät innovaatioalustoiksi erilaisilla Smart&Clean kohdentumisilla. Näillä alustoilla tapahtuu paljon toimintaa: erilaisten uusien ratkaisujen testaamista ja kehityshankkeita.
- Kohteet toimivat usein ”sateenvarjona” erilaiselle toiminnalle ja hankkeille – tarjoama yrityksille ja yritysten kanavat päästä mukaan ovat monimuotoiset.
- Koko listauksessa on mukana osin eri tason kohteita eli esimerkiksi Jätkäsaari alueena ja Jätkäsaaren Smart Mobility Lab on listattu erikseen. Östersundomin kohdalla alustana voisi olla koko alue tai erityisesti bio- ja kiertotalousintegraatti (tapaustutkimus keskittyi jälkimmäiseen).
- Kohteissa on varmasti käynnissä enemmän Smart & Clean -hankkeita kuin mitä tässä kartoituksessa on katettu (esim. yksittäisten yritysten demonstraatiot)

Hankealustat ovat monimuotoinen joukko mielenkiintoisia mahdollisuuksia

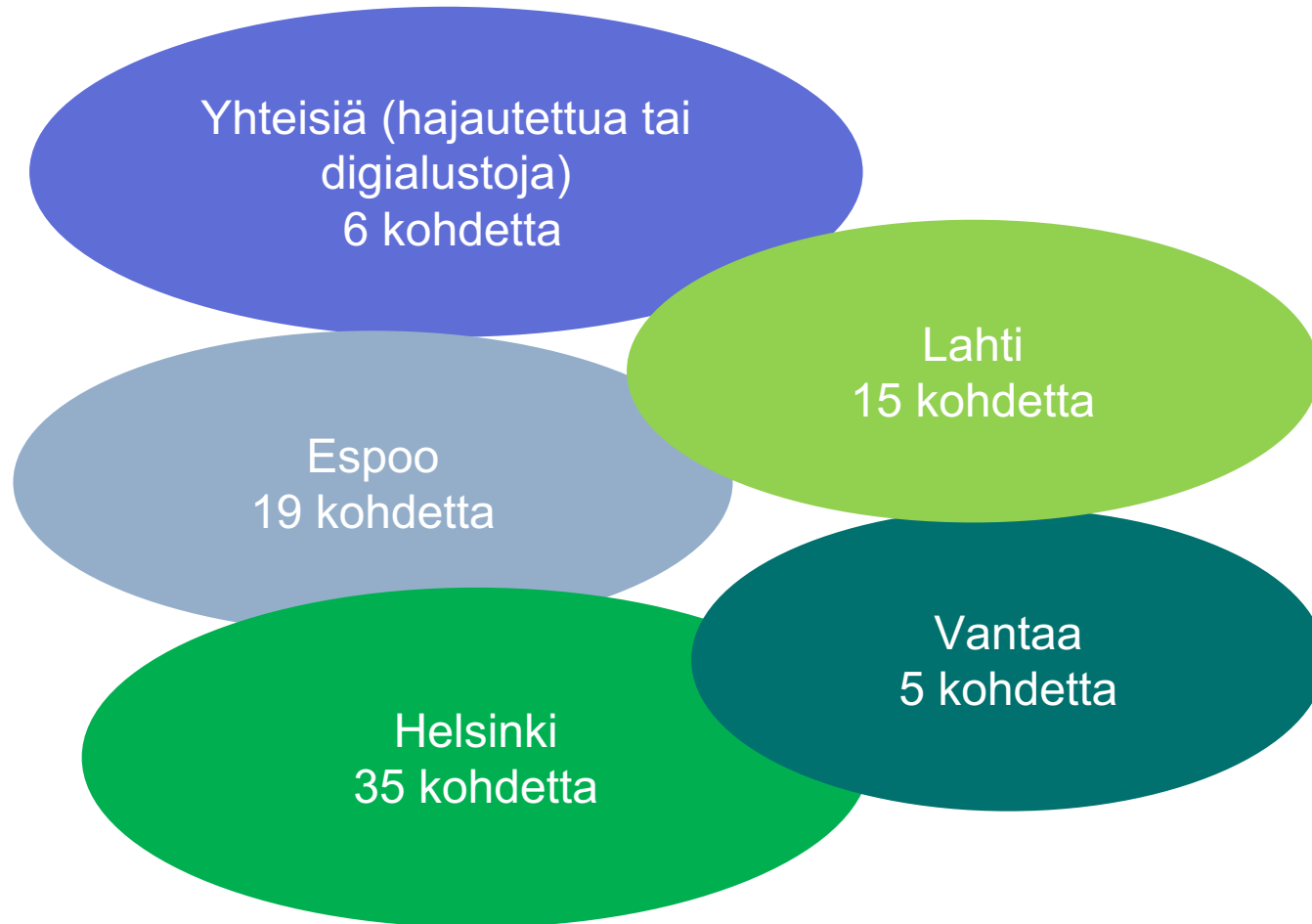

Fiksu Kalasatama
FinEst Smart Mobility
Helsinki Metropolitan Air Quality Testbed (HAQT)
Helsinki RoboBus Line
Helsinki Street Lab
Ilmastokatu - Climate Street
Jätkäsaari Smart Mobility Lab
Kalasataman älykkäät energiaratkaisut
Kestävät liikkumiskonseptit - Living Lab Bus
Kiertoliike – Päijät-Hämeen kiertotalousmalli ja uudet liiketoimintamahdollisuudet
KIRA-digi
KLIFFA – uudenlaista urbaania asumista
Liikenteen kasvuohjelma
Länsisatama
Merit-hanke
Mobility as a Service (MaaS) - kasvuohjelma
MySmartLife ja Synchronicity
Oman muotoinen koti
Otaniemi Smart Pilot
Perille asti
POP Up tehdas
Resurssiviisas pääkaupunkiseutu (REPA) -hanke
SenCity
SMART-MR (Sustainable Measures for Achieving Resilient Transportation in Metropolitan)
Stara - Reboot the City
Vantaan kaupungin elinkeinopalveluiden kehityshankkeet
ÄlyVESI – Älykäs kaupunkivesiliikenne

- Käytännössä kaikki alustat kytkeytyvät jollain tavalla erilaisiin kehittämishankkeisiin.
- Useissa hankkeissa mietitään tällä hetkellä toimintamallia jatkon toiminnan vakiinnuttamiseksi ja yritysyhteistyön pysyväksi toimintamalliksi.
- Monet listan hankkeet ovat loppuvaiheessa ja jatko on epävarmaa.
- Yritysten voi olla hankala päästä työvaiheessa mukaan käynnissä oleviin hankkeisiin, joissa jo mukana iso verkosto.
- Listalle otettiin mukaan muutamia S&C-kohdentuvia ohjelmia, jotka tarjoavat yrityksille hankevalmistelun kanavan. Valitut ohjelmat ovat esimerkkejä ja monia puuttuu (esim. 6Aika).

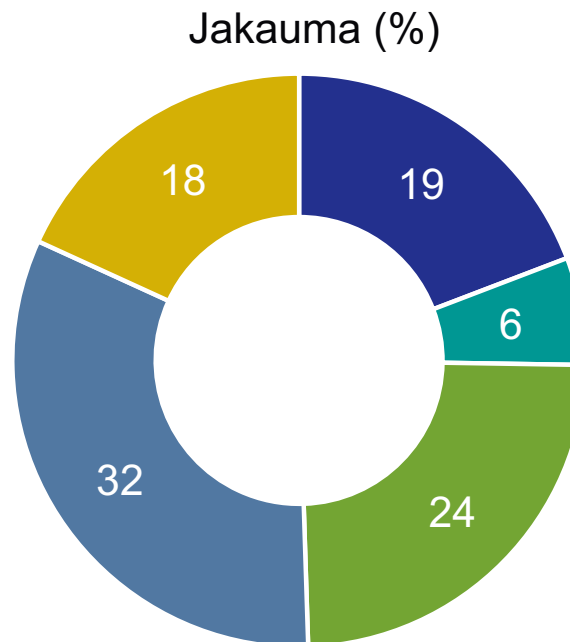
Suurin osa kartoituksessa listatuista alustoista on Helsingissä

Yritysten näkökulmasta sijainnilla ei ole merkitystä

Smart & Clean teemat alustojen toiminnassa

Monet alustat toimivat useammalla Smart & Clean –alueella, tässä käytettiin luokittelussa alustojen pääasiallisia teemoja, silloin kun se oli määriteltävissä

- Energiajärjestelmä
- Jäte&vesi
- Kuluttaja-cleantech
- Rakennettu ympäristö
- Älykäs liikenne ja liikkuminen

Huom! Osassa listatuista alustoista alustan toiminnan luonne on hyvin yleinen eikä näihin teemoihin erityisesti kohdennettavissa (tapauksista esim. Street Lab, Helsinki Region Infoshare, Ison Omenan Palvelutori jne.)

Alustojen omistajuus-, hallinnointi- ja operaattorirakenteet vaihtelevat

- Kartoitukset rajattiin alustoihin, joita kaupungit hallinnoivat tai joissa kaupungeilla on merkittävä rooli. Tämän rajauksen sisällä on kuitenkin edelleen erittäin paljon vaihtelua alustan hallinnoinnissa.
- Suuri osa alustoista on kehitysvaiheessa ja organisaationa on kehittämishankkeen organisaatio. Hankeorganisaatio ei ole pysyvä rakenne.
- Monen kohdalla on erittäin haastavaa tunnistaa omistajatahoa ja strategisesta kehittämisestä vastuussa olevaa tahoa. Erityisesti kehittämishankkeiden kohdalla on tällä hetkellä jatkon operaattori tai omistaja usein epäselvä.

Esimerkkejä tapaustutkimuksista:

Helsinki Region Infoshare (HRI):

- HRI:ssä on mukana neljä kaupunkia, mutta operatiivinen vastuu Helsingillä, ja siellä kaupunginkansliassa, joka kuuluu keskushallintoon, Kaupunkitutkimus ja tilastot –yksikköön (aikaisemmin erillinen virasto).
- HRI:llä on seudullinen ohjausryhmä, joka kokoontuu 6 kertaa vuodessa. Ohjausryhmässä on edustajat kaikista neljästä kunnasta sekä Sitrasta ja Forum Viriumista.

Lahden Kiertoliike:

- Alusta on EAKR-rahoitteinen hanke. Hankkeessa osapuolina LAMK (koordinaattori), LUT, LADEC, Lahden Paikka (voittoa tuottamaton yritys), yrityksiä.
- Hankkeella ohjausryhmä, jossa mukana kaupungin edustajia.

3. Yritykset alustojen hyödyntäjinä

Mitä yritykset hyötyvät?

- Suora liiketoiminta – kaupunki tai hankkeen toimijat ovat maksavia asiakkaita
- Osa omaa tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa
- Mahdollisuus yhteiskehittämiseen asiakkaiden kanssa
- Tuotteiden ja palveluiden testausta ja pilotointia
- Merkittävä referenssi
- Löydetään asiakkaita
- Löydetään yhteistyökumppaneita
- Oman liiketoimintamallin kehittäminen ja testaus
- Oman innovaatiotoiminnan kehittämistä ja sparrausta
- Yrityspalvelut ja mentorointi, kiihdyttämötoiminta
- Oman Smart & Clean toiminnan kehittäminen (vastuullista ja resurssiviisasta liiketoimintaa, oman toiminnan ympäristövaikutusten pienentäminen)

Liiketoiminnan kehitys

Alustoja käyttäviä yrityksiä on paljon, mutta kukaan ei tiedä kuinka paljon

- Hyvin harvat alustoista kirjaavat systemaattisesti asiakasyrityksiä tai yritysten alustojen käyttötapoja.
- Hankkeissa mukana olevat yritykset tiedetään ja postilistat ovat laajoja.
- Karkeasti voidaan arvioida, että jokaisella listalla tunnistetulla alustalla on keskimäärin 20 – 30 mukana tiiviimmin olevaa yritystä => yhteensä mukana yrityksiä paljon!

Tapausesimerkki	Yrityskäytön laajuuden esimerkkejä
Bioruukki	40-50 yritysasiakasta vuosittain, 10% pk-yrityksiä, asiakkaita 14 maasta
Tukkutori	Alueella 150 yritystä, n. 20 ollut mukana suunnittelemassa uutta toimintaa ja tavoite on vuosittain saada mukaan n. 10 uutta yritystä
Helsinki Region Infoshare	Avointa dataa käyttäviä yrityksiä paljon, mutta mahdoton tietää määriä, tuhansia latauksia kuukaudessa. Yrityskäyttöä on yritetty seurata ja kehittää indikaattoreita, mutta on päätetty, että tiedon keruu ei ole järkevää suhteessa sen vaatimaan työhön.
Lahden kiertoliikehanke	Hankkeessa mukana 20-30 yritystä ja yhteistyössä sekä hankkeen viestinnän piirissä suuri joukko
Ilmastokatu	Yhteensä mukana toiminnassa yli 100 yritystä, joista n. 50 aktiivisia, muut osallistuivat tilaisuuksiin ja olivat mukana keskustelussa

Miten yritykset pääsevät mukaan?

Kanava liittyä	Esimerkkejä
Tuotteistettu palvelu	<ul style="list-style-type: none">• Bioruukki
Hankinnat	<ul style="list-style-type: none">• Synchronicity Open Calls• Fiksun Kalasataman ja Ison Omenan palvelutorin kokeiluohjelmat
Hankekehitys	<ul style="list-style-type: none">• EU-, Tekes- ja EAKR -hankkeita esim. Jätkäsaari Smart Mobility Lab, Staran, Helsinki Street Lab, Forum Viriumin ja muiden koordinoimat hankkeet jne.
Kilpailut ja hackathonit	<ul style="list-style-type: none">• Aviapolis Urban Blocks –arkkitehtuurikilpailu• Lahden Elävä satamaraitti –innovaatiokilpailu• Tukutori Hackathon
Yhteistyöverkostot	<ul style="list-style-type: none">• Fiksu Kalasatama Kehittäjäklubi• Aviapolis sidosryhmäfoorumi
Avoin tieto	<ul style="list-style-type: none">• Helsinki 3D, Helsinki Region Infoshare jne.
Ota yhteyttä minuun!	<ul style="list-style-type: none">• Suurimman osan alustoista pääasiassa käyttämä tapa
”Toivomme, että löytävät”	

Yrityksille asetettuja ehtoja tai rajoituksia alustojen käytölle

- Alustoilla ei pääsääntöisesti ollut mitään selkeitä rajoituksia pääsulle, useimmiten kaikki yritykset tervetulleita, kunhan tekeminen liittyy alustan teemaan!
- Liki kaikilla alustoilla on julkisrahoitteista hanketoimintaa, jossa hankerahoituksen kriteerit ja ehdot päästä hankkeisiin mukaan asettavat ehtoja yrityksille.
 - Tekesin rahoitusehdot. Esim. Tukutori strateginen valinta kohdentaa toiminta kasvuyrityksille, jotka haluavat vientimarkkinoille Tekesin rahoitusehtojen täyttämiseksi
 - EAKR –rahoitusta ei saa käyttää suoraan yritysten liiketoiminnan kehittämiseen
 - EU rahoitusehdot yritysten T&K-toiminnan määrästä EU:ssa (min 50% T&K-toiminnasta oltava EU:ssa => voi rajoittaa kansainvälisten isojen yritysten pääsyä mukaan)
- Erityisesti Smart & Clean toimintaan liittyy paljon lupa-asioita (esimerkiksi kiertotalousratkaisujen ympäristöluvut, liikenneratkaisujen kokeilujen mahdollistaminen). Lupien hankinta ja yritysten toiminnan asianmukaisuuden varmistaminen (esimerkiksi vastuuvakuutukset) ovat yritysten vastuulla ja ehtoja tekemiselle, mutta monen alustan hallinnoijat olivat valmiita näissä auttamaan.

Alustojen aktiivisuus yritys yhteistyön kasvattamiseksi vaihteli suuresti

- Noin neljäsosassa tapaustutkimuksia hanke oli loppunut tai toiminta tällä hetkellä ”jäissä” siten, että yrityksiä ei aktiivisesti haeta mukaan.
- Jonkin verran alustoja oli tilanteessa, jossa hanke on käynnissä, mikä teki uusien yritysten mukaan tulemisesta hankalaa.
- Aluekehityskohteet ovat oma luokkansa siten, että yritykset tulevat mukaan monessa eri roolissa ja monien eri kanavien kautta.
- Useimmat alustat hyödyntävät erilaisia tapoja rekrytoida yrityksiä mukaan, mutta pääasiallinen malli on ”ota yhteyttä henkilöön”.
- Tahtotilaa yritysten saamiseksi mukaan on enemmän kuin mitä resursseja rekrytointiin tarvittaisiin.

Alustojen viestintä on monipuolista ja laajaa – useimmiten hankekeskittynyttä ja suhteellisen laajaa yleisviestintää

- Web-sivut, erityisesti hankkeiden omat sivut
- Sosiaalinen media
- Uutiskirjeet
- Alustojen yritysverkostot (esim. Fiksu Kalasatama, Staran yritysverkosto, Aviapolis kehitysryhmä)
- Tapahtumien järjestäminen (esim. Bioruukki Innovation Day, HRI Helsinki Loves Developers, dev.hel.fi -kuukausitapahtuma)
- Osallistuminen erilaisiin tapahtumiin, seminaareihin ja messuille
- Viestintäyhteistyö muiden kanssa (esim. Tekes, Sitra, Finpro, HBH, korkeakoulut ja tutkimusorganisaatiot, yritykset...)
- Julkaisutoiminta ja artikkelit lehdissä, haastattelut
- Koulutusta
- Webinaarit
- Yhteistyö oppilaitosten ja tutkimustahojen kanssa
- ”Innovaatioturismi” – kohteiden esittely
- Viestintäammattilaisten käyttö ja yhteistyö, oma viestintäsuunnitelma

4. Alustojen tavoitteet ja pitkän aikavälin kehittymisen visio

Alustojen strateginen kehittäminen on useimmiten kytkeytynyt kaupungin strategian toteuttamiseen

- Useimmat alustat määrittävät toiminnan tavoitteiksi 1) kaupunkiympäristöjen haasteiden ratkaisemisen (energia, jäte, materiaalivirrat, ilmanlaatu) ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden ja 2) työpaikkojen syntymisen ja yritysten liiketoiminnan kehittämisen – painotukset näiden välillä vaihtelevat (Huom! Kartoitus rajattiin alustoihin, joissa tavoitellaan yritysten liiketoiminnan kehittämistä).
- Kaupunkien strategioiden lisäksi mainittiin strategiseksi selkänäjäksi esim. Päijät-Hämeen alueelliset strategiat, 6Aika-strategia ja kansallisia strategioita, mutta harvoilla alustoilla oli omaa strategiaa ja pitkän aikavälin strategisia tavoitteita. ”Hyppy” ylätasoon kaupunkistrategiasta alustan toimintaan on usein iso ja alustoilta puuttuu useimmiten oma kehittämisstrategia.

Tapausesimerkki	Esimerkkejä ohjaavasta strategia
EKOMO	HSY:n strategian näkökulmasta määritelty EKOMO:n rooli tavoitteiden toteuttajana
Bioruukki	Oma strategia: Bioruukki tulee olemaan kansainvälisesti merkittävä biotalouden testialusta.
Fiksu Kalasatama	Käynnissä tiekartan määrittely, jossa painopisteenä on projektien tavoitteiden sitominen Helsingin uusiin ilmastotavoitteisiin.
Kiertoliike	Hankkeessa on laadittu alueellinen tiekartta kohti kiertotaloutta

5. Alustojen kehittäminen

Suurimmat tunnistetut haasteet, puutteet ja kehitysmahdollisuudet

Omistajaa, tahtotilaa ja selkeää strategista visiota tarvitaan yritysryhmittymisen vahvistamiseksi

- Omistajuus ja strateginen kehittämisvastuu?
 - Kaupunki on mahdollistaja ja useimmiten välttämätön alustan toiminnalle, mutta ei välttämättä paras alustojen omistaja eikä operaattori.
 - Omistajaa ja vastuutahoa on usein hankala löytää erityisesti kehityshankkeiden päättymisvaiheessa.
 - Puuttuu ylätasoinen visio siitä, mihin suuntaan alustoja kehitetään *). Strateginen vastuu on usein hajaantunut suhteellisen raskaasti eri organisaatioihin ja kaupungin yksiköihin.
- Tahtotila yritysten liiketoiminnan kehittämiseen panostamiseen?
 - Resurssit yritysryhmittymiseen ovat hyvin ohuet, ja on osin epäselvää, mikä on yritysten liiketoiminnan kehittämiseen tähtäävän toiminnan prioriteetti
 - Alustojen idea on ottaa riskiä ja kokeilla uusia asioita. Riskinotto ja ketteruus vaatii strategista tukea. Virkamiehet ovat tottuneet toimintatapaan, jossa ollaan varmoja asioista ja riskejä kartetaan
 - Yritykset investoivat kehitystyöhön ja odottavat kaupungilta palvelua ja lupauksia – onko puolin ja toisin selvää mitä luvataan ja mitä saadaan?

*) Strategisen pohdinnan tueksi löytyy listoja olennaisista kysymyksistä, ks. esim. 6Aika –ohjelman Avoimet innovaatioalustat -hankkeessa tehty ”Käsikirja kehittäjille”.

Alustojen käytännön toiminnan kehittämiseksi tarvitaan operaattoreita, osaamista ja tehokasta tiedonvaihtoa

- Operaattorit?
 - Jokainen alusta vaatii operaattorin pitkäjänteisen ja pysyvän toiminnan takaamiseksi. Tämä on iso haaste alustoille, joiden toiminnan perustana on yksittäinen hanke, joka loppuu ja jatkon vastuutahoa ei ole.
 - Operaattoritoiminnalle markkinaehtoisesti on vain harvoin edellytyksiä eli se tarvitsee muuta rahoitusta.
- Poikkisektoraalisuus ja alustojen välinen yhteistyö?
 - Aidosti kaupunkikehitystä tukeva ja käytännön ongelmien ratkaisuun tähtäävä työ on väistämättä poikkisektoraalista kaupunkihallinnossa.
 - Kaupungin ohjaus on raskas ja hajautunut eri virastoihin. Suhtautuminen uuteen tapaan tehdä on positiivista, mutta helposti käsittelyt ja vasteajat ovat pitkät. Pitkät vasteajat karkottavat ketterämpää toimintaa vaativia yrityksiä.
 - Yhteistyöhön on valmiuksia, mutta käytännössä aina tulee hetki kysyä ”kenen mandaatti päättää, kuka maksaa ja mistä se on pois, jos käytän tähän työaika.”
 - Tieto ei kulje siitä, mitä missäkin päin on meneillään, erilaisia kokeiluja kaupungin eri yksiköissä tapahtuu päällekkäin ja tieto ei kulje.
- Osaaminen yrityspalvelujen luomiseksi?
 - Yritykset ovat erilaisia ja alustojen palveluja pitää räätälöidä (Start-up-, pk-, isot yritykset, invest-in-toiminnot jne.)
 - Onko alustoilla ja erityisesti kaupungin virkamiehillä osaamista? Mistä osaamista voi saada ja mitä se maksaa?
 - Digiosaamisen haasteet (big data, avoin data, 3D mallinnus) – Useilla alustoilla esiin nostettu pullonkaula suhteessa siihen mitä maailmalla tapahtuu – onko koko Suomen huoli?

Tärkeimpiä jatkon kehityskohteita ja kysymyksiä alustojen käytännön työn kehittämiseksi

- **Resurssia** yritysyhteistyön kehittämiseen, myyntiin ja markkinointiin – Edellytys menestykselle
- **Hyviä tyyppejä** – Alustan kehitys vaatii paljon työtä ja edelleen yritysyhteistyön avain ovat hyvät yhteyshenkilöt!
- **Brändi** – Minkä sateenvarjon alla fiksua toimia eri tavoitteiden saavuttamiseksi?
- **Päällekkäisyyksien välttäminen** – Miten ”alustojen alustat” toimisivat tehokkaasti ja miten tieto toimintamalleista siirtyy?
- **Tulosten seuranta** – Mitä oikeasti yritykset saavat ja mitä hyötyjä kaupungeille syntyy?
- **Kansainvälisyys** – Mikä on täsmällinen tahtotila olla maailman paras ja miten siihen päästään?

”Tärkeintä olisi pystyä luomaan yksittäisistä projekteista jotain tolkullisempia kokonaisuuksia, tähän harvoin löytyy budjetista kehitysrahaa.”

”Resurssit ovat nyt pienimmät mahdolliset, että pystyy pitämään toimintaa hengissä.”

”En koordinaattorina tiedä kuin murto-osan asioista, jotka ovat menossa jossain muualla kaupungin yksiköissä. Riski, että tehdään samoja asioita päällekkäin - tai jätetään jotain kriittistä tekemättä, on todellinen. Kaupunkitasolla ei ole "alustojen alustaa".”

Liite 1: Haastatellut

Haastatellut

Case-alustojen haastatellut:

- Sami Aherva, Helsingin kaupunki
- Päivi Ahlroos, Espoon kaupunki
- Tuula Antola, Espoon kaupunki
- Viliina Evokari, Helsingin ympäristökeskus
- Ira Hanf, HSY
- Mira Jarkko, Helsingin kaupunki
- Eveliina Juntunen, VTT
- Mirka Järnefelt, Vantaan kaupunki
- Ari Karjalainen, Helsingin kaupunki
- Pekka Koponen, Forum Virium
- Tanja Lahti, Helsingin kaupunki
- Lilli Linkola, Green Building Council
- Arja Lukin, Vantaan kaupunki
- Veera Mustonen, Forum Virium
- Hanna Niemi-Hugaerts, Forum Virium
- Päivi Piispa, Helsingin kaupunki
- Roope Ritvos, Forum Virium
- Jarmo Suomisto, Helsingin kaupunki
- Veera Vihula, Espoon kaupunki
- Maarit Virtanen, Lahden ammattikorkeakoulu
- Mikko Vänskä, VTT

Kartoitukseen osallistuivat kaupunkien yhteyshenkilöt:

Essi Artima-Sulkinoja (Lahti), Marianna Harju (Kauniainen), Kimmo Heinonen (Helsinki), Niina Järvinen (Espoo), Salla Koivusalo (Vantaa), Pasi Laitala (Espoo), Iina Oilinki (Helsinki), Ronny Rantamäki (Vantaa), Tomi Tura (Lahti), Jose Valanta (Vantaa), Saara Vauramo (Lahti)

Liite 2: Tapaustutkimusten kuvaukset

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Aviapolis on pääkaupunkiseudun voimakkaimmin kasvava työpaikka-alue, joka tarjoaa kansainvälisen liikenteen solmukohtassa lukuisia kasvumahdollisuuksia yrityksille.
- Aluetta kehitetään kaupungin yhteistyössä maanomistajien, alueen yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Keskeisinä teemoina ovat mm. resurssiviisuus, energiatehokkuus sekä älykäs liikkuminen.
- Vantaan kaupunki on vahvasti sitoutunut rakentamaan Aviapoliksesta toiminnoiltaan ja rakenteeltaan tiivis, sekoittunut ja urbaani kaupunki, jossa työnteko, asuminen, palvelut ja virkistys yhdistyvät.

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Julkisten ja elinkeinoelämän toimijoiden yhteisessä kehitysryhmässä sekä laajemmissa sidosryhmäfoorumeissa ideoidaan hankkeita liittyen maankäyttöön, liikennesuunnitteluun, markkinointiin ja yrityspalveluihin.
- Arkkitehtuurikilpailun kautta on haettu alueen maankäytön ja asemakaavoituksen ideoita
- Kokeiluprojektien kautta on etsitty innovatiivisia ratkaisuja liikenteen haasteisiin.
- Erialaisten kampanjoiden avulla on etsitty uusia älykkäitä palveluideoita yrityksiltä mm. liikkumiseen sekä logistiikkaan.
- Kehityshankkeet sijoitetaan alueelle niin että pystytään hyödyntämään niiden välisiä resurssisynergioita.

Alustan yhteystiedot

- Vantaan kaupunki, projektijohtaja Arja Lukin, arja.lukin@vantaa.fi
- <http://aviapolis.fi/>

Yritysyhteistyön referenssejä

- Aluemarkkinoinnissa mukana ovat Finavia, Lentoasemakiinteistöt LAK Oy, YIT, Lemminkäinen, NCC, Skanska, SRV Yhtiöt Oyj.

EKOMO Ämmässuon ekoteollisuuskeskus

Moderni jätehuollon ja kiertotalouden risteyskohta

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Ämmässuon ekoteollisuuskeskus on kehittyvä alue, jossa infrastruktuuri, kaavoitus ja olemassa olevat ympäristöluvut sekä alueen kautta kulkevat materiaalivirrat mahdollistavat innovatiivisen ja kokeilevan materiaalien käsittelyn.
- Yrityksiä halutaan kannustaa löytämään synergioita sekä toistensa että HSY:n toiminnan kanssa materiaalin käsittelyn ja energian tuotannon tai hyödyntämisen alueilla.
- Yritykset voivat harjoittaa alueella joko tuotannollista toimintaa tai lyhytaikaista t&k- ja pilotointitoimintaa.
- Alueen toivotaan luovan uutta kiertotalouteen perustuvaa liiketoimintaa ja työpaikkoja sekä edistävän uusiutuvan energian tuotantoa lähialueiden tarpeisiin.

Alustan yhteystiedot

- HSY hallinnoi alustaa
- Yhteyshenkilö on Ira Hanf, Ira.Hanf@hsy.fi, puh. 09 1561 2059
- www.ekomo.fi

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- HSY harjoittaa alueella jätteenkäsittelytoimintaa.
- Alueelle halutaan yrityksiä, joiden toiminta liittyy kiertotalouteen tai resurssitehokkuuden teemaan.
- Alueen innovatiivisuuden astetta halutaan lisätä ja siksi erityisesti startup-yrityksien toimintaa alueella sekä tutkimustoimintaa pyritään mahdollistamaan.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Alueella toimii NCC:n asfalttitehdas, joka käyttää jäteasfalttia raaka-aineenaan. Lisäksi NCC kiviaines jalostaa rakentamisessa syntyneestä kivilouheesta kierrätyskiviainesta.
- Delete käsittelee betoni- ja tiilijätettä, josta tuottaa uusiokiviainesta.
- Fortum HorsePower on pilotoinut alueella hevosenlannan energiakäyttöä.
- Gypsum Recycling Finland on jalostanut Ekomossa kipsilevyjätettä uusioraaka-aineeksi.
- Tarpaper Recycling Finland Oy on erikoistunut kattohuopajätteen uudelleenkäyttöön.

Espoon kaupungin Energiatietopalvelu

Digitaalinen vertailupalvelu uusiutuvaan energiaan siirtymistä harkitseville

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Mahdollistaa energiaratkaisujen vertailun Espoon alueen rakennuksissa yhdistämällä energiapaikkatiedon rakennustietoihin sekä energiankulutuksen ja -tuotannon laskentamalleihin.
- Palvelu on kehitetty niin, että se voisi toimia myös portaalina jossa yritykset ja energiaratkaisujen ostajat kohtaisivat.
- Energiatietopalvelun avulla kaupunki voi vaikuttaa omalla alueellaan syntyvään päätöksentekoon energiaratkaisujen valinnassa ja tätä kautta kiinteistöjen kokonaispäästöjen vähenemiseen

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- On suunnattu energiaratkaisujen tarjoajille (aurinkosähkö, maalämpö, IoT- ja CleanTech hyödykkeet) sekä ratkaisujen ostajille (pientalojen omistajat ja rakentajat, yritysasiakkaat)
- Tietojen hakeminen on ilmaista. Alussa asetettu tavoite markkinapaikasta, jonka kautta yritykset tarjoavat palvelujaan ei ole toteutunut.
- Tällä hetkellä toiminta ei ole aktiivista, koska alustan ylläpidolle ei ole löytynyt sopivaa vastuutahoa ja resursseja

Alustan yhteystiedot

- Alusta on kehitetty Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen johdolla, yhteyshenkilö: kehittämispäällikkö Päivi Ahlroos, paivi.ahlroos@espoo.fi
- Alustan ylläpidon vastuutahoa ei tällä hetkellä ole
- <http://energiatieto-2-0.herokuapp.com/>

Yritysyhteistyön referenssejä

- Energiatietopalvelu voitti vuosina 2013-2014 Espoon kaupungin ja Laatukeskuksen järjestämiä innovaatio-kilpailuja
- Aalto-yliopiston Information Technology Program -ohjelma laati Energiatietopalvelulle liiketoimintasuunnitelman v. 2015
- Varsinaisessa yrityskäytössä alusta ei ole ollut

Älykäs kaupunginsuunnittelu säästää asukkailta tunnin päivässä

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Helsingin Kalasatamaan nouseva uusi työpaikka- ja asuinalue, jossa kokeillaan uudenlaista älykästä kaupunkikehitystä.
- Fiksua Kalasatamaa kehitetään joustavasti ja kokeilujen kautta, yhdessä asukkaiden, yritysten, kaupungin ja muiden toimijoiden kanssa. ICT-tekniologia ja data tukevat palveluiden syntymistä.
- Kehitetään esim. älykkäitä energiaratkaisuja, digitaalisia terveys- ja hyvinvointipalveluja, tilojen joustokäyttöä sekä sähköautoiluun ja digiparkkeeraukseen liittyviä IoT-hankkeita.
- Forum Virium auttaa yrityksiä löytämään sopivat kumppanit ja paikan kokeiluilleen ja uuden liiketoiminnan kehittämiseksi.
- Kaupungin tavoitteena on synnyttää uusia kaupunkipalveluita, innovaatioita ja liiketoimintaa, jotka ”säästävät asukkailta tunnin päivässä”.

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Kehityshankkeista vastaavat kaupunki tai yritykset, alla kaksi esimerkkiä yhteistyöstä:
- **Nopeiden kokeilujen ohjelma** ostaa ja fasilitoi pieniä (1000-8000€) kokeiluja, jotka tuovat innovatiivisia palveluja kaupunkilaisten käyttöön. Yritys voi esimerkiksi rahoittaa muutamia startupeja, jotka kehittävät sille nopeita demoja. Forum Virium auttaa kokeilujen integroitumisessa alueelle ja tavoittaa sopivat käyttäjäyhteisöt.
- **Kalasataman kehittäjien klubi** on yhteistyöverkosto, joka kokoaa kaikki alueen kehitystyössä mukana olevat tahot yhteen. Klubi kokoontuu säännöllisesti (neljä kertaa vuodessa) verkostoimaan Kalasataman rakentajia ja tekijöitä. Uusia ideoita syntyy, kuin eri toimijat; suuret ja pienet yritykset sekä julkiset toimijat; törmäytetään ketterästi ja ratkaisulähtöisesti.

Alustan yhteystiedot

- Forum Virium, Veera Mustonen, veera.mustonen@forumvirium.fi
- <http://fiksukalasatama.fi/>

Yritysyhteistyön referenssejä

- Yrityksiä on Kalasataman kehityksessä mukana ainakin 120, ml. ABB, Helen, Fingrid, Elisa, Ensto
- Nopeat kokeilut: <http://fiksukalasatama.fi/nopeat-kokeilut/tutustu-kokeiluihin/>

Uuden sukupolven 3D-kaupunkimalli, avointa dataa verkkopalvelussa

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Alusta sisältää kaksi uuden sukupolven kaupunkimallia: kolmioverkko- ja kaupunkitietomallin. Sisältö on avointa dataa verkkopalvelussa.
- Helsingille alusta suurimmat käyttökohteet ovat Helsingin energia-atlas ja rakennusten energiakäytön analyysit, yhdyskuntarakentamisen arvoketjun projektit sekä kaupunkitietomalli älykaupungin pilottina.
- Alusta luo yrityksille paljon erilaisia liiketoimintamahdollisuuksia sekä pienissä B-to-B palvelukonsepteissa että sosiaali- ja terveystieteissä, älyliikenteessä, erilaisten sensorien käytössä yms. Mahdollisuudet ovat rajattomat. Kaupunki ei kuitenkaan ole aktiivisesti mukana datan yrityskäytön kehittämisessä.

Alustan yhteystiedot

- Alustan yhteyshenkilö on Jarmo Suomisto
- jarmo.suomisto@hel.fi, puh. 050 538 2645
- www.hel.fi/3D

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Dataa saa kuka tahansa käyttää vapaasti (Creative commons 4.0 lisenssi) mihin tahansa tarkoitukseen, mutta käyttöön liittyvät tietokannat tulee käyttäjien osata rakentaa itse.
- Kaupunki seuraa mihin dataa ladataan (moniin eri maihin) ja kuinka paljon (n. 1000 latausta/kk), mutta käyttökohteita ei tiedetä eikä seurata aktiivisesti.
- Tiedetään, että käyttäjinä on ainakin peli- ja vakuutusyhtiöitä sekä suunnittelutoimistoja.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Sovelluskehitys, pelitalot, visualisointiyritykset, vakuutusyhtiöt, suunnittelutoimistot, rakennusyhtiöt

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Alusta on seudullinen avoimen datan palvelu, joka tarjoaa yli 600 tietoaineistoa kuvattuna yhdeltä keskitetyltä alustalta. Omistajina ovat Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen yhdessä.
- Yritys tai yrittäjä voi datan avulla kehittää erilaisia sovelluksia kuten digitaalisia palveluita. Yritykset käyttävät dataa myös tietovarantonaan siten, ettei se välttämättä näy heidän lopputuotteessaan, mutta on tärkeä tuotteen taustatekijä.
- Kaupungit haluavat lisätä datan avaamisella päätöksenteon läpinäkyvyyttä, maksimoida tiedon hyödyntämisen ja luopua päällekkäisestä tiedon tuotannosta. Avoin data voi synnyttää uusia palveluja ja liiketoimintaa sekä edistää tutkimusta ja kehitystoimintaa. Helsingin uusi kaupunkistrategia tavoittelee maailman parasta toimivuutta. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan mm. tiedolla johtamista ja datapohjaisia toimintatapoja.

Alustan yhteystiedot

- Helsingillä on operatiivinen vastuu alustasta.
- Yhteyshenkilö on Tanja Lahti, tanja.lahti@hel.fi, puh. 09-310 78069
- www.hri.fi

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Kuka tahansa voi käyttää alustan dataa mihin tahansa maksutta ja ilman rekisteröitymistä, mutta lähde pitää nimetä (Creative commons 4.0 by-lisenssi).
- Käyttäjänä on sovelluskehittäjiä, opiskelijoita, järjestöjä, yksittäisiä kaupunkilaisia, yms.
- Yritykset ovat hyödyntäneet erityisesti paikkatietoaineistoja.
- Järjestävät Helsinki Loves Developers dev.hel.fi -tapahtumia, sekä tekevät korkeakouluissa (esim. Metropolia) kurssiyhteistyötä. Näin saadaan osaavia ja datan mahdollisuuksista tietoisia tulevaisuuden yrittäjiä.
- 6Aika Avoin data -hanke (databusiness.fi) on osaltaan tukenut datapohjaisen liiketoiminnan syntymistä.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Esimerkkinä käyttäjäyrityksistä ovat tapahtumatietoa tarjoilevat yritykset kuten Evenz.Today www.eventz.today ja eventmore.io www.eventmore.io, jotka tuovat kaupunkien tapahtumatiedot loppukäyttäjän näkyville.

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Helsinki Street Lab on yhteisnimike Forum Viriumin toteuttamille yhteistyöhankkeille, joissa testataan ja pilotoidaan digitaalista mediaa ja sensorointia hyödyntäviä ratkaisuja kaupunkikuvassa.
- Yritykset pääsevät testaamaan ja kehittämään kaupallisia palveluitaan yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa.
- Tavoitteena on luoda asukkaille kokonaisvaltaisempia palveluita yhdistämällä eri toimijoita ja toimintoja kehittämään ja testaamaan uusia ratkaisuja.

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Toiminta on avoin yrityksille, joilla on tarve pilotoida ratkaisujaan kaupungintilassa.
- Alustatoiminnalle ei tällä hetkellä ole kohdennettua rahoitusta. Hankerahoitteista toimintaa on jatkuvasti ja Forum Viriumilta voi saada apua myös mm. sopivien rahoituslähteiden tunnistamisessa.
- Alustalla on toteutettu kymmenkunta erilaista yhteistyöhanketta, joiden ideat ovat syntyneet sekä yritysten että kaupungin aloitteista.
- Toiminnan tulevaisuudesta päätetään syksyn 2017 aikana.
- Yhteistyöstä kiinnostuneet yritykset voivat olla yhteydessä suoraan Forum Viriumiin.

Alustan yhteystiedot

- Forum Virium: Pekka Koponen, pekka.koponen@forumvirium.fi ja Kaisa Spilling, kaisa.spilling@forumvirium.fi
- www.forumvirium.fi,
- <https://helsinkistreetlab.fi/> (blogi ei ole tällä hetkellä päivityksessä)

Yritysyhteistyön referenssejä

- Pitkäaikainen yhteistyö ClearChannelin kanssa ulkomainostaulujen käytöstä eri hankkeissa
- Yhteistyö Philipsin ja Parqueryn kanssa reaaliaikaisen pysäköintidatan tuottamisessa (<https://forumvirium.fi/lumipark-yhdistaa-pysakoinnin-ja-alykkaan-valaistuksen-helsingissa/>)

Ison Omenan palvelutori

Kehittämisen ja testaamisen ympäristö yrityksille, yhdistyksille ja oppilaitoksille

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Julkisten palveluiden keskittymä, uudenlainen tapa tuottaa palveluja, joka on tuotu liiketoimintaympäristöön hyvien liikenneyhteyksien äärelle. Mahdollistaa innovatiivisen kehittämisen.
- Palvelutori on avoin ympäristö yritysten tulla testaamaan tuotteitaan ja palveluitaan kaupunkilaisten ja kaupungin yksiköiden kanssa.
- Palvelutorilla sijaitsee 10 palveluyksikköä: KELA, HUS Röntgen ja HUSLab, OmaLääkärisi terveystasema, kirjasto, neuvola, nuorisopalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, yhteispalvelupiste ja kulttuurin pop up tila Kohtaamo.
- Palvelutorilla halutaan edistää kaupunkilaisten osallisuutta. Tavoitteena on tukea uuden liiketoiminnan syntymistä ja kehittää asiakaslähtöisempiä palveluja.

Alustan yhteystiedot

- Yhteyshenkilö Palvelutorin päällikkö Juha-Pekka Strömberg juha-pekka.stromberg@espoo.fi tai projektipäällikkö Veera Vihula, veera.vihula@espoo.fi
- <http://www.espoo.fi/palvelutori>

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Palvelutorilla on yritysten käyttöön tila, jossa yritykset voivat testata, kehittää ja esitellä tuotteitaan ja palveluitaan. Espoon yhteiskehittämisen malli tullaan skaalaamaan palvelutorille.
- Asiakaskäyntejä on 4000-5000 per päivä.
- Pop up-tila on varattavissa, jos se tuottaa hyötyä yritykselle tai torin asiakkaille. Tilassa ei saa myydä mitään.
- Palvelutorilla toteutetaan nopeiden kokeilujen ohjelmaa, jossa valitaan viisi idea- tai prototyyppiasteella olevaa kokeilua yhdessä edelleen kehitettäväksi [http://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaupunginosat/Matin_kylaOlari/Ison_Omenan_palvelutori/Tule_kehittamaan_yhdessa_uutta_Palveluto\(126611\)](http://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaupunginosat/Matin_kylaOlari/Ison_Omenan_palvelutori/Tule_kehittamaan_yhdessa_uutta_Palveluto(126611))
- Pop up-tila kirjaston Pajan (maker space) vieressä mahdollistaa kädentaitoihin perustuvan liiketoiminnan kehittämisen.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Living lab aidon oppimisen ympäristö Laurean ja Omnian kanssa.

Ilmastokatu – Climate Street

Ketteriä ympäristökokeiluja paikallistasolla

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Ilmastokatu-hanke toimi loppuvuodesta 2015 kesään 2017. Mukana Iso Roobertinkatu Helsingistä sekä Tikkurilan asemaseutu Vantaalta
- Tarkoituksena testata ilmastoystävällisiä ratkaisuja alueen yritysten sekä asukkaiden kanssa yhteistyössä. Kaupunki toimi mahdollistajana saattamalla ratkaisuntarjoajat yhteen paikallisten yritysten sekä taloyhtiöiden kanssa
- Katu toimi yritysten uusien vähähiilisten ratkaisujen tai toimintamallien testialustana, yhdistäen yritysten liiketoiminnan kehittämisen ja ympäristövastuullisuuden tavalla, joka näkyy myös asiakkaille, ja johon asukkaat voivat valinnoillaan vaikuttaa

Alustan yhteystiedot

- Hanke on päättynyt. Hyvät toimintamallit ja lisätietoa kerätty web-sivuille: <http://ilmastokatu.fi/>
- Alustan yhteyshenkilönä toimi Jari Viinanen, jari.viinanen@hel.fi

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Yhteensä yrityksiä oli mukana toiminnassa (keskustelut, uusien toimintamallien kehittäminen, konkreettiset tuotokset) arviolta noin 100
- Mukana alueen yrityksiä (esim. Iso-Roban ravintoloita ja liikkeitä), suunnittelutoimistoja, sekä ilmatoratkaisuiden toteuttajia
- Mukaan hyväksyttiin kaikki yritykset, joilla oli hankkeen tavoitteisiin sopivia ratkaisuja, ja joille löytyi konkreettinen tarve
- Yhteistyötä syntyi myös alueen toimijoiden (kuten taloyhtiöt) ja ratkaisujen toimittajien välille
- Alustalle ei enää etsitä yrityksiä mukaan

Yritysyhteistyön referenssejä

- Alueilla toimivat yritykset kuten Fafa's, Tortilla House, Natura, La Pasteria sekä Iso-Roban ja Tikkurilan asemaseudun K-marketit
- Ratkaisujen tarjoajat kuten suunnittelutoimisto Ramboll, aurinkopaneelien ja viherpihojen toimittajat

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Smart Mobility Lab tuo Helsingin suurimmat liikkumisen haasteet kehitysalustaksi ja kehityskohteiksi sekä suomalaisille että ulkomaisille yrityksille ja tutkimuslaitoksille. Tavoitteena on auttaa yrityksiä kehittämään uusia liiketoimintamalleja, kokeilemaan niitä käyttäjillä ja synnyttävän uutta kannattavaa liiketoimintaa
- Jatkuva toimintamalli on tällä hetkellä suunnitteluvaiheessa. Alustan pilotoinnin on tarkoitus alkaa ensi vuonna.
- Kaupungin tavoitteena on edistää sujuvampaa ja vähäpäästöisempää liikennettä Suomen ruuhkaisimmalla alueella

Alustan yhteystiedot

- Alustan yhteyshenkilö on Roope Ritvos, roope.ritvos@forumvirium.fi
- Tarkempia tietoja projektikohtaisilla sivuilla, esim. <http://www.finestlink.fi/en/finest-smart-mobility/>

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Toiminnassa mukana Metropolia, Aalto-yliopisto, VTT sekä yli 30 yritystä
- Tähän mennessä yritysyhteistyö on ollut projektikohtaista. Mukana on ollut niin startupeja kuin suuriakin yrityksiä, vaatimukset yrityksiä kohtaan ovat riippuneet projektista.
- Alustalla ei ole vielä jatkuvaa toimintamallia tai verkkosivua, jonka kautta etsiä projekteja. Yritysten, joilla on aiheeseen liittyvä idea, kannattaa tiedustella mahdollisista projekteista alustan yhteyshenkilöltä.

Yritysyhteistyön referenssejä

- SOHJOA-robottibussikokeessa yritykset pääsivät mukaan testi ympäristöön jossa testattiin autonomisesti ajavaa bussia
- FinEstSmartMobility –hankkeessa testataan älykkäitä ratkaisuja Suomen ja Viron välisen laivaliikenteen aiheuttamiin ongelmiin

Kiertoliike – Päijät-Hämeen kiertotalousmalli ja uudet liiketoimintamahdollisuudet

Hyvinvoinnin kasvua alueellisella toimintamallilla

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Kiertoliikkeessä laaditaan alueellinen kiertotalousmalli, tiekartta kohti kiertotaloutta sekä toteutetaan pilotteja ja demoja.
- Tuetaan PK-yritysten tuotteiden, prosessien ja palveluiden kehittämistä kiertotalouden ehdoilla.
- Uusi alueellinen tiekartta sisältää käytännön toimenpiteitä kiertotalousvision saavuttamiseksi. Tiekartta täydentää Sitran kansallisen tiekartan toimenpiteitä.
- Tavoitteena on luoda kasvua ja liiketoimintaa, vahvistaa alueen logistisesti tärkeää sijaintia sekä voimistaa Päijät-Hämeen profiloitumista kestäväen kehityksen maakunnaksi.

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Hanke toteutetaan yhteistyössä LAMKin, LUTin, LADECin, Muovipoli Oy:n, Lahden Työn Paikka Oy:n ja PK-yritysten kanssa.
- Toiminnassa on aktiivisesti mukana 20-30 yritystä. Alusta on avoin uusille yrityksille.
- Pilottien ja demojen lisäksi yrityksille on järjestetty mm. kiertotaloustyöpajoja sekä toteutettu erilaisia kiertotalouteen liittyviä selvityksiä.
- Kiertoliike toteutetaan Euroopan aluekehitysrahaston tuella 08/2018 asti.

Alustan yhteystiedot

- Lahden ammattikorkeakoulu, projektipäällikkö Maarit Virtanen, maarit.virtanen@lamk.fi
- Yritykset voivat olla yhteydessä myös Lahden Seudun Kehitykseen LADEC Oy, johtaja Tomi Tura, tomi.tura@ladec.fi
- <https://kiertoa.wordpress.com/>
- <http://kohtikiertotaloutta.fi/>

Yritysyhteistyön referenssejä

- Projektin kierrätysmateriaalikirjasto tehdään yhteistyössä alueen yritysten kanssa
- Materiaalivirtaselvitysten avulla kartoitetaan liiketoimintamahdollisuuksia
- Päijät-Hämeen kiertotalouden tiekartta esittää muita yhteistyötahoja mm. Lahti Energia ja Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy

Länsimetron kasvukäytävä

Luo edellytykset Euroopan parhaalle innovaatioympäristölle ja kestäväälle kasvulle

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Länsimetro ja sen asemaseudut mahdollistavat erilaisten toimijoiden TKI-toiminnan sekä suurten volyymien testaukset uusille tuotteille ja palveluille. Näin käytävä toimii alustana kestäväälle kasvulle ja uusien työpaikkojen luonnille.
- Yritykset voivat kasvukäytävän yhteydessä toimiessaan saada kansainvälisen tason referenssejä kehitteillä oleville tuotteilleen ja palveluilleen.
- Kaupunki toivoo, että piloteista ja kokeiluista saatu oppi auttaisi kestävien kaupunkiratkaisujen kehittämisessä.

Alustan yhteystiedot

- Yhteyshenkilö on Espoon kaupungin konsernihallinnon kaupunkikehitysyksikön elinkeinojohtaja Tuula Antola, tuula.antola@espoo.fi, puh. 043 824 6393
- <https://www.espooinnovationgarden.fi/en/espoo-innovation-garden/locate/the-west-metro-growth-corridor/>

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Länsimetron kehityskäytävän kumppaneita ovat sekä isot yritykset että startupit, mutta myös VTT, ammattikorkeakoulut ja yliopistot.
- Hankkeita tehdään myös muiden kaupunkien kanssa ja myös kansainvälisiä hankkeita on käynnistymässä.
- Hankinnoissa noudatetaan normaaleja julkisten hankintojen menettelytapoja.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Espoon kaupungilla on Fortumin kanssa strategisen tason kumppanuussopimus. Se sisältää yhteisiä kehityshankkeita, joissa alustana toimii Länsimetron kasvukäytävä.

MySmartLife ja Synchronicity

Kohti yhteistä IoT (Internet of Things) -kaupunkipalvelumarkkinaa

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Alusta koostuu käynnissä olevista Forum Viriumin IoT-hankkeista, kuten MySmartLife www.mysmartlife.eu ja Synchronicity synchronicity-iot.eu.
- Avoimen IoT-ekosysteemin tavoitteena on ketterä, modulaarinen kehitys: ratkaisuja voidaan jatkokehittää paloittain eri toimittajien kanssa nykyisten yhden toimittajan kokonaisratkaisujen sijaan.

Alustan yhteystiedot

- Hankkeiden IoT-kehitystä Helsingissä hallinnoi Forum Virium Helsinki.
- IoT- asioista vastaa Hanna Niemi-Hugaerts, hanna.niemi-hugaerts@forumvirium.fi, puh. 040 674 9911
- forumvirium.fi/mysmartlife-helsinki-uusia-ratkaisuja-energiatehokkuuden-parantamiseksi/
- forumvirium.fi/helsinki-kaynnisti-synchronicity-hankkeen-yhdessa-johtavien-alykaupunkien-kanssa/

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- MySmartLife-hankkeessa testataan uusia ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi kaupungeissa mm. energiatehokkaiden kiinteistöjen ja sähköisen liikenteen saralla.
- Synchronicity-hankkeen tavoitteena on luoda paremmat edellytykset yritysten tarjoamien IoT-palveluiden skaalautumiselle yli kaupunki- ja siilorajojen.
- Esimerkkeinä palveluista on reaaliaikaisen ilmanlaatu- tai pyörätuolipaikan saatavuustiedon tarjoaminen reittisuunnittelua tukemaan ja energiankulutustiedon hyödyntäminen erilaisissa energiatehokkuutta edistävissä palveluissa.
- Synchronicityssä tullaan järjestämään avoin rahoitushaku IoT-ratkaisuja tarjoaville yrityksille.
- Hankkeissa pyritään saamaan tieto liikkeelle, joko avoimena datana tai mydata-mallin mukaisesti luvittamalla.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Hankkeet ovat alkaneet vasta hiljattain eikä yrityreferenssejä ole vielä saatavilla.

Älykkäästä valaistuksesta uutta liiketoimintaa

Alustan toiminta ja tarkoitus

- SenCity luo älykkään kaupungin kehitysalustaa kasvuyritysten, suurten yritysten, julkisen tutkimuksen sekä kaupunkien välisellä yhteistyöllä
- PK-seudulta mukana ovat olleet Helsinki ja Lahti
- Kaupungit tarjoavat aidossa kaupunki-ympäristössä olevia älykkään katuvalaistuksen pilotointikohteita, joissa yritykset voivat testata omia ratkaisujaan.
- Hankkeessa rakennetut konkreettiset pilottiympäristöt jäävät kaupunkien haltuun
- SenCity-hanke loppuu v. 2017.

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Alusta vauhdittaa yritysten teknologiakehitystä, lisää verkostoitumista ja yritysten kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä.
- Hanke on myös lisännyt konkreettisten ratkaisujen myyntimahdollisuuksia kaupungille.
- Yritysosallistuminen on pääosin rajoittunut hankkeen partnereihin, mutta alusta on periaatteessa avoin uusille yrityksille, jotka liittyvät mukaan omalla rahoituksella.
- Pilotit ovat kohdistuneet älykkääseen valaistukseen, mutta toimintamallin laajentamista muuhun kaupunkiympäristöön on myös testattu hyvin tuloksin.

Alustan yhteystiedot

- VTT, hankkeen koordinaattori Eveliina Juntunen, eveliina.juntunen@vtt.fi (12/2017 asti)
- Helsingin kaupungin rakennusvirasto, valaistuspäällikkö Juhani Sandström, juhani.sandstrom@hel.fi.
- Lahden kaupungin ympäristöjohtaja Saara Vauramo, saara.vauramo@lahti.fi
- <http://sencity.fi>

Yritysyhteistyön referenssejä

Hankkeessa mukana: C2 SmartLight, Elisa, Greenled, Misal, Nokia, Tehomet, Valopaa
Helsinki: <https://fiksukalasatama.fi/kalasataman-fiksut-valot-tyopajassa-ideoitiin-tulevaisuuden-valoja/>
Lahti: <https://www.lahti.fi/ajankohtaista/uutiset/el%C3%A4v%C3%A4-satamaraitti-innovaatiokilpailuk%C3%A4ynnisty>

Stara - Reboot the City

Hanke massadatan hyödyntämiseksi kaupunkiympäristössä

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Hankkeen tavoitteena on kaupunkien tuottaman massadatan avulla auttaa luomaan uusia palveluja ja toimintamalleja kaupunkiympäristöön ja –liikenteeseen
- Kalasataman pilotissa testataan, miten massadatan käytöllä voisi tehostaa hyötyajoneuvojen reittien hallintaa ja suunnittelua. StreetReboot-innovaatiokilpailussa etsitään innovaatioita ajoneuvojen käytön tehostamiseksi. Kilpailu huipentuu kahteen Hackathon-tapahtumaan lokakuussa-marraskuussa 2017.
- Osa 6Aika-hanketta, mukana myös TRE kaupunki
- Stara itsessään voidaan nähdä meta-alustana, ja hanke linkittyy myös laajemmin Staran ulkoisesti rahoitettuihin hankkeisiin (Tekes, TEM, Horizon), sekä Staran useampiin sisäisiin hankkeisiin

Alustan yhteystiedot

- Sami Aherva, sami.aherva@hel.fi, +358 9310 78571

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Hankkeen yritysverkostossa mukana sekä suuria että pieniä yrityksiä. Tavoite on tuoda ekosysteemiin yhteensä 50 yritystä hankkeen aikana
- StreetReboot-kilpailuun haettiin koodareita, innovaattoreita, palvelumuotoilijoita, ohjelmistosuunnittelijoita sekä kasvuyrityksiä
- Lisäksi Staran veturiorganisaationa johtamaan yritys ekosysteemiin voi hakea avoimesti kaupunkien viihtyisyyteen ja toimivuuteen liittyviä innovaatioita kehittävät yritykset olemalla yhteydessä alustan yhteyshenkilöihin
- Reboot the City –hankkeessa on toteutettu innovatiivisia hankintoja

Yritysyhteistyön referenssejä

- Reboot the City –hankkeessa mukana alusta lähtien Elisa, Professa, Metropolia AMK, Inforglobe, Geomterix, Aplicom, sekä Industryhack
- StreetReboot-kilpailussa sekä suuria että pieniä ohjelmistoyrityksiä, järjestäjänä IndustryHack

Tukkutori

Materiaalivirroista uusia puhtaita ja älykkäitä ratkaisuja

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Helsingin Tukkutori on Sörnäisissä sijaitseva 15 hehtaarin kokoinen alue, jolla toimii 150 eri toimialojen yritystä ja jonka kautta kulkee päivittäin valtava tavaravirta elintarvikkeita ja niihin liittyvää muuta materiaalia. Tukkutoria kehitetään yhdessä yritysten kanssa tavoitteena tukea kierto- ja biotalouteen liittyviä innovaatioita. Toimialoiksi on valittu elintarvikeala, puutarha-ala, cleantech sekä luovat alat.
- Yrityksille tarjotaan tietoa (lainsäädäntö, markkinat jne.), liiketoimintamentorointia, rahoitusneuvontaa sekä matchmaking-palveluja.
- Tavoitteena on synnyttää uutta liiketoimintaa, uusia kansainvälistyviä kasvuyrityksiä, työpaikkoja, lisätä viihtyisyyttä ja toimia kaupungin näyteikkunana maailmalle.

Alustan yhteystiedot

- Helsingin kaupungin elinkeino-osasto
- Yritysasiamies Päivi Piispa, Cleantech & Smarttech -innovaatioalustat ja -kokeilut, paivi.piispa@hel.fi
- <https://www.hel.fi/uutiset/fi/tukkutori>

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Tukkutorin alue ja toiminta on erittäin tärkeää pääkaupunkiseudun pienille ja keskisuurille hotelli-, ravintola-, catering, matkailu-, elintarvike- ja puutarha-alan yrittäjille.
- Toimintaa suunnitellaan tällä hetkellä ydinryhmässä johon kuuluu vajaa parikymmentä eri toimialojen startup- tai kasvuyritystä.
- Toiminta kohdistuu kansainvälistyvien kasvuyritysten tukemiseen ja vuosittain otetaan kymmenkunta uutta yritystä mukaan toimintaan.
- Keskiössä on avoin kehitysalusta, jolla kehitetään älykkäitä, puhtaita, luovia ja käyttäjälähtöisiä ratkaisuja yhteistyössä kasvuyritysten, suuryritysten, yliopistojen kanssa.
- Hackathonit ja muut tapahtumat uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Toiminta on käynnistymässä joten yritysreferenssit ovat vasta tulossa.
- Pilottina Tukkutorilla toimii Entocuben sirkkakontti: <https://yle.fi/uutiset/3-9746071>

Vantaan kaupungin elinkeinopalveluiden kehityshankkeet

”Ratkaisutehtaalla” etsitään uusia yhteiskehittämisen toimintatapoja

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Vantaan kaupungin elinkeinopalvelut on käynnistänyt kymmenkunta erillistä älykkäiden ratkaisujen hanketta, joissa kokeillaan menetelmätapoja eri toimintaympäristöissä mm. Myyrmäessä, Tikkurilassa, Metropolia-kampuksella ja Petikko-Varisto-alueella.
- Kaikissa hankkeissa keskitytään etenkin PK-yritysten hyötyihin.
- Kehityshankkeiden ratkaisusta syntyy kaupungille uusi yhteiskehittämisen toimintamalli.
- Digitaalisella kehittämisalustalla pyritään osallistamaan asukkaita ja yrityksiä kaupungin kuulemisprosesseihin.
- Kaupunki on päättänyt, että toimintamallin markkinointia tehdään erillisissä hankkeissa eikä ”Ratkaisutehtaana”

Alustan yhteystiedot

- Vantaan kaupungin elinkeinopalvelut, Mirka Järnefelt
- Jokaisella hankkeella ja alustalla on omat yhteyshenkilönsä ja kanavansa

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet (esimerkkejä)

- Metropolia ammattikorkeakoulun kampusalueesta kehitetään toimintamallia, jonka tarkoitus on palvella systemaattisesti pk-yrityksiä. Kampuksen laajentuessa vuonna 2018 sinne asettuu jo toiminnassa oleva pk-verstas, joka osaltaan kiihdyttää yritysten välistä yhteistyötä esimerkiksi tilojen ja laitteiden yhteiskäyttöä parantamalla.
- Elävä Tikkurila ry saattaa yhteen yrityksiä, kaupungin sekä ammattikorkeakoulu Laurean kehittämään Tikkurilan keskustaa
- Yritysfoorumissa yritykset esittelevät omat älykkäät ratkaisunsa kaupungin hankkijoille ja saavat tietoa siitä, millaisia ratkaisuja kaupungin ostajat etsivät lähitulevaisuudessa.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Yritysfoorumissa 2017 esittäytyneet 27 yritystä: http://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tyo_ja_elinkeinot/elinkeinokehittaminen/6aika/yritysfoorumi_2017
- Suomen yritysmyönteisin kampus Myyrmäkeen: <https://www.businessvantaa.fi/metropolian-myyrmaen-kampuksesta-suomen-yritysmyonteisin-kampus/>
- Elävä Tikkurila ry. <https://www.elavatikkurila.fi/>, <https://fi-fi.facebook.com/elavatikkurila/>

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Bioruukissa tutkitaan ja kehitetään metsä- ja maatalouden biomassan sekä teollisuuden ja yhdyskuntien sivu- ja jätevirtojen prosessointia
- Bioruukissa edistetään bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin tutkimusta keskittyen erityisesti seuraaviin teknologioihin:
 - Termokemiallinen konversio
 - Kestävä kemia
 - Biomassan käsittely
 - Simulointi ja mallinnus
- Toiminnan tarkoituksena on nopeuttaa innovaatioiden kaupallistamista
- Suurin osa innovaatioista ovat lähellä kansalaista, esimerkkejä ovat biopolttoaineet, kierrätystekstiilikuidut ja energiatehokkuus

Alustan yhteystiedot

- Alustan yhteyshenkilö on Mikko Vänskä, mikko.vanska@vtt.fi
- <http://www.vttresearch.com/bioruukki-pilot-centre>

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Alustaa käyttävät VTT:n lisäksi lukuisat yrityskumppanit, joita on vuosittain n. 40 – 60 startupeista ja PK-yrityksistä isoihin yrityksiin
- Yritykset voivat vuokrata Bioruukin prosessilaitteistoa ja siten välttyä oman pilotointilaitteiston rakennuskuluilta
- VTT hakee aktiivisesti uusia kumppanuuksia erityisesti pk-yrityksistä.
- Toimintaan voi hakea mukaan esimerkiksi Bioruukin nettisivujen kautta.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Bioruukin palveluita ovat käyttäneet esimerkiksi Neste (nestemäisen liikennepolttoaineen tuottaminen metsien biomassasta) sekä Fortum (integroitu nopean pyrolyysin bioöljyn tuotantolaitos)
- <https://digitalfiberinitiative.com/> on VTT:n ja Siemensin yhteinen konsepti, johon voi kuka tahansa hakea mukaan

Östersundomin bio- ja kiertotalousintegraatti

Östersundomin Norrbergetin kiertotalousyrityspuisto teollisen mittakaavan toimijoille

Alustan toiminta ja tarkoitus

- Alusta on sataman ja lentokentän yhdistävällä kehittämisvyöhykkeellä sijaitseva 55 ha greenfield alue, josta kehitetään valmistavan teollisuuden bio- ja kiertotalouden yrityspuisto. Puiston teema-alueita ovat elintarvikkeet, kuidut ja pakkaukset, sekä uusiutuva energia.
- Puisto yhdistää yritysten tuotannolliset ja investointitarpeet samalle alueelle sekä mahdollistaa teollisten sivuvirtojen symbioosit.
- Syntyvä yritysklusteri luo vetovoimaa ja kansainvälistä liiketoimintaa sekä uusia työpaikkoja kaupungin alueelle. Kiertotalous mahdollistaa yhteistyön yritysmaailman ja kaupunkilaisten välillä. Alusta toteuttaa modernia ilmastovastuuta mahdollistamalla mielenkiintoisia ja tuloksellisia innovaatioita, ja luo uusia vientimahdollisuuksia.

Alustan yhteystiedot

- Helsingin aluerakentamisyksikössä Ari Karjalainen, ari.karjalainen@hel.fi, puh. 040-1495 473, ja elinkeino-osastolla Päivi Piispa, paivi.piispa@hel.fi, puh. 040 707 4539
- <http://www.uuttahelsinki.fi/fi/uutiset/2016-05-16/ostersundomiin-kehitetaan-biotalousintegraattia>

Yritysyhteistyö ja kumppanuudet

- Puistoon haetaan yrityksiä muodostamaan aloituskokoonpano, joka pääsee vaikuttamaan asemakaavan laadintaan ja ylipäänsä siihen, minkälaiseksi puisto muotoutuu. Haku on neuvotteluvaiheessa, mutta vielä on mahdollisuus päästä mukaan.
- Mukaan haetaan kaiken kokoisia investointihaluisia ja –kykyisiä yrityksiä. Tarvittavat julkiset infrastruktuuri-investoinnit edellyttävät vähintään 200M€ yksityisten investointien toteutumisen.
- Helsinki, Vantaa ja Sipoo ovat laatimassa alueelle yhteistä yleiskaavaa, jonka pitäisi valmistua 2019. Tällöin asemakaavan hyväksymisen jälkeen alueelle pääsisi rakentamaan 2020.

Yritysyhteistyön referenssejä

- Hanke on neuvotteluvaiheessa eivätkä yritysnimet siten ole vielä julkisia.